

Kitaabka Daanyeel - Konton iyo Saddexaad

Aragtiyooyin Nebinimo oo La Muujiyey: Fahamka Maalmaha Ugu Dambeeya Iyadoo Loo Marayo Waayo-aragnimadii Daanyeel

Jeff Pippenger
2024-01-17

Nebiyada oo dhammu waxay ka sii hadlayaan maalmaha ugu dambeeya in ka badan maalmaha ay iyagu ku noolaayeen.

“Nebi kasta oo qadiimiga ahi waxay u hadleen si ka yar wakhtigoodii marka loo eego kuweenna, sidaas daraaddeed nebinnimadoodu waxay inoo tahay mid weli dhaqan gal ah. ‘Waxyaalahan oo dhammu iyaga waxay ugu dhaceen tusaale ahaan; oo waxaa loo qoray digniinteenna, innagoo ay dhammaadka qarniyadu nagu yimaadeen.’ 1 Korintos 10:11. ‘Iyaga looma muujin inay naftooda u adeegayeen, laakiinse inay annaga noo adeegayeen waxyaalaha hadda laydiinku sheegay kuwii idiinku wacdiyey injiilka iyagoo leh Ruuxa Quduuska ah oo samada laga soo diray; waxyaalahaas oo malaa’iguhuna ay jecel yihiin inay dhex fiiriyaan.’ 1 Butros 1:12

“Kitaabku waxay urursatay oo isku xidhxidhay khasnaddeeda jiilkan ugu dambeeya. Dhammaan dhacdooyinkii waaweynaa iyo hawlihii culus ee taariikhda Axdigii Hore way soo noqnoqdeen, oo welina way ku soo noqnoqonayaan, kiniisadda maalmahan ugu dambeeya.” Selected Messages, book 3, 338, 339.

Daanyeel wuxuu matalayaa dadka Ilaah, kuwaas oo maalmaha ugu dambeeya ku ogaaday Erayga nebinnimada in la kala firdhiyey. Markay xaqiiqadaas ku baraarugaan, waxaa laga doonayaa inay gutaan salaadda Laawiyiintii 26, iyo weliba salaadda lagu fahmayo sirta ugu dambaysa ee nebinnimada ee la furo wax yar ka hor intaan nimcadu xidhmin, sida ay u matalayso salaadda Daanyeel ee cutubka labaad. Haddii oo marka ay galaan waayo-aragnimada Daanyeel, malaa’igta Jibriil way taaban doontaa, way wargelin doontaa, wayna la hadli doontaa, iyada oo ujeeddadu tahay in la siiyo “xirfad iyo garasho.” Kuwa caqliga leh waa kuwa “fahma” “korodhka aqoonta” marka sir nebinnimo la furo.

Oo wuu i ogeysiiyey, wuuna ila hadlay, oo wuxuu yidhi, Daanyeelow, haatan waxaan u imid inaan ku siiyo xigmad iyo garasho. Bilowgii baryootankaagii amarku wuu soo baxay, anna waxaan u imid inaan kuu muujiyo; waayo, aad baa loo kuu jecel yahay; sidaas daraaddeed hadalka garo, oo riyada fiirso. Daanyeel 9:22, 23.

Muujintii Daniel loo sheegay inuu fiirsado waa muujintii “mareh” ee muuqaalka. Jibriil ma uu dhammaystirin hawshii loo igmaday cutubka siddeedaad markii lagu amray inuu Daniel fahamsiiyo muujinta “mareh.” Cutubka sagaalaad ayuu ku soo noqday si uu u dhammeystiro fasiraadda. Cutubka sagaalaad, Daniel mar dambe kuma noolayn xilligii boqortooyada Baabuloon, balse wuxuu ku jiray taariikhda boqortooyadii Maado-Faaris.

Markii Jibriil Daniyel ku faro inuu “waxa garto,” oo uu “muujinta ka fiirsado,” wuxuu tilmaamayaa hab kala-soocid maskaxeed ah oo uu doonayo in Daniyel ku dhaqmo. Erayada loo tarjumay “garto” iyo “ka fiirsado” waa isla erayga Cibraaniga ah. Eraygu waa “biyn,” waxaana uu ka dhigan yahay in maskax ahaan wax loo kala saaro. Erayga Cibraaniga ah ee loo tarjumay “waxa,” waa “dabar,” waxaana uu ka dhigan yahay “Ereyga.” Sidaas darteed Jibriil wuxuu Daniyel, iyo kuwa uu matalo maalmaha ugu dambeeya, ku wargelinayaa inay si sax ah u kala qaybiyaan Ereyga runta.

Ku dadaal inaad isu muujiso mid Ilaah loo aqbalay, shaqaale aan u baahnayn inuu xishoodo, oo si qumman u kala qaybinaya ereyga runta ah. 2 Timoteyos 2:15

Ereyga “matter” waxa kale oo Daanyeel ku adeegsaday cutubka tobnaad, aayadda kowaad, halkaas oo saddex jeer loogu tarjumay “thing.”

Sannaddii saddexaad ee Kuros oo ahaa boqorkii Faaris ayaa wax loo muujiyey Daanyeel, kaas oo magiciisa loogu yeedhi jiray Belteshassar; oo wixii la muujiyeyna run bay ahaayeen, laakiin wakhtigii loo qabtay wuu dheeraa; oo isna wuu gartay wixii la muujiyey, oo waxgarasho ayuu ka helay riyadii. Daanyeel 10:1.

Aayadda, erayga “vision” waa aragtida “mareh” ee muuqaalka, Daanyeelna wuxuu lahaa garasho ku saabsan labadaba waxa (arrinka) iyo weliba aragtida (“mareh”). Aayadda saddex iyo labaatanaad ee cutubka sagaalaad, Jibriil wuxuu Daanyeel faray inuu si qumman u kala saaro arrinka iyo aragtida, aayadda koowaad ee cutubka tobnaadna wuxuu leeyahay garasho ku saabsan labadaba arrinka (waxa) iyo aragtida (“mareh”). Jibriil wuxuu Daanyeel ugu sheegaya cutubka sagaalaad inuu garto kala duwanaanta (si qumman u kala saaro) u dhexeysa arrinka iyo aragtida. Aragtidu waa aragtida “mareh,” “arrinka” ama “waxa” se waa aragtida “chazon.”

Cutubka siddeedaad labada riyo waa la aqoonsaday, waxaana la xusay kala duwanaansho, waayo Daanyeel wuxuu jeclaa inuu fahmo riyada “chazon”, hase yeeshee Jibriil waxaa lagu amray inuu Daanyeel fahamsiiyo riyada “mareh”. Markii Jibriil bilaabay hawshiisa ah inuu Daanyeel fahamsiiyo “arrinta” iyo “riyada”, wuxuu Daanyeel ogeysiinayaa inuu fiiro gaar ah u yeesho in ay yihiin laba riyo oo kala duwan.

Oo wuu i ogeysiyyey, wuuna ila hadlay, oo yidhi, Daanyeelow, haatan waxaan u imid inaan ku siiyo xigmad iyo garasho. Bilowgii baryooyinkaaga ayaa amarkii soo baxay, anna waxaan u imid inaan kuu muujiyo; waayo, aad baa lagu jecel yahay; sidaas daraaddeed arrinta garo, oo riyada fiirso. Toddobaatan toddobaad ayaa loo go'aamiyey dadkaaga iyo magaaladaada quduuska ah, in xadgudubka la dhammeeyo, oo dembiyada la soo afjaro, oo xumaanta loo heshiisiiyo, oo xaqnimo weligeed ah la keeno, oo riyada iyo wax sii sheegidda la shaabadeeyo, oo Kan ugu Quduusan la subko. Haddaba ogow oo garo in tan iyo bixitaankii amarka Yerusaleem dib loogu soo celinayo oo loo dhisayo ilaa Masiixa Amiirka ahu ay ahaan doonaan toddoba toddobaad iyo laba iyo lixdan toddobaad; jidadkii mar kale waa la dhisi doonaa, iyo derbigii, xataa wakhtiyada dhib badan leh. Oo laba iyo lixdanka toddobaad dabadood Masiixa waa la gooyin doonaa, laakiinse naftiisa aawadeed ma aha; oo dadka amiirka iman doona ayaa baabbi'in doona magaalada iyo meesha quduuska ah; oo dhammaadkeeduna daad

buu ahaan doonaa, oo ilaa dhammaadka dagaalka baabba'yo ayaa la go'aamiyey. Oo axdiga ayuu kuwa badan la adkayn doonaa hal toddobaad; oo toddobaadka badhkiisa ayuu allabariga iyo qurbaanka joojin doonaa, oo karaahiyooyinka fidintooda aawadeed wuxuu ka dhigi doonaa cidla, ilaa dhammaadka buuxa, oo wixii la go'aamiyeyna waxaa lagu shubi doonaa kan cidlaysan. Daanyeel 9:22–27.

Jibriil wuxuu rabay in Daanyeel garto in waxyaabaha ka kooban aragtida “chazon” iyo aragtida “mareh” labadaba lagu matali doono fasiraadda uu u siiyey Daanyeel. Fasiraaddu waxay wax ka qaban lahayd labada aragtiba, waxaana mas'uuliyadda Daanyeel ahayd inuu si qumman u kala saaro aragtida ka hadlaysa ku tumanidda meesha quduuska ah iyo ciidanka, iyo aragtida horseedday muuqashadii Masiixa ee Quduusyada ugu Quduusan 22-kii Oktoobar, 1844.

Jibriil wuxuu tilmaamayaa in laga bilaabo amarkii Artaxerxes ee 457 BC, ay jiri doonaan afar boqol iyo sagaashan sannadood oo “laga gooyey” laba kun iyo saddexda boqol ee sannadood ee riyo-muuqinta fiidkii iyo arooryada, taas oo si gaar ah ugu saabsanayd Yuhuudda. Aayadaha hadda la soo xigtay, erayga “la go'aamiyey” ayaa lagu xusay saddex jeer, hase yeeshee waa laba eray oo Cibraani ah oo kala duwan kuwaas oo labadaba aayadaha loogu turjumay “la go'aamiyey”. Markii ugu horraysay ee “la go'aamiyey” la xuso waxay ku jirtaa aayadda afar iyo labaatanaad, eraygaas Cibraaniga ahna waa “chathak” oo macnihiisu yahay “in laga gooyo”.

Waxay tilmaamaysaa in Israa'iil la siiyey wakhti tijaabo ah oo ka bilaabmay amarkii saddexaad ee Artaxerxes, kaas oo ku dhammaan lahaa dhagax-ku-diliddii Istefanos sannadkii 34 AD. Afarta boqol iyo sagaashanka sannadood waa “la jaray,” oo waxay matalayeen muddo nebiyadeed oo ka gaaban oo ku jirta wax sii sheegidda dheer ee laba kun iyo saddex boqol oo sannadood. Tirada “afar boqol iyo sagaashan” waa astaan u ah wakhtiga tijaabada, sida uu Ciise markaati uga yahay.

Markaasaa Butros u yimid isaga oo ku yidhi, Sayidow, immisa jeer ayuu walaalkay igu dembaabi doonaa, anna aan cafiyi doonaa? Ilaa toddoba jeer miyaa? Ciise ayaa ku yidhi, Kuuma odhanayo, Ilaa toddoba jeer; laakiinse, Ilaa toddobaatan jeer oo toddoba ah. Matayos 18:22.

Dembi-dhaafku dhammaad buu leeyahay, dhammaadkaasna waxaa matalaya tirada “afar boqol iyo sagaashan.” “Afar boqol iyo sagaashanka” sannadood waxay u taagan yihiin wakhti tijaabo ah oo Yuhuudda loo qabtay tan iyo samatabbixintoodii ilaa ay ka buuxiyeen koobkii wakhtigoodii tijaabada ahaa markii Istefanos la dhagxiyey. “Afar boqol iyo sagaashanka” sannadood waxa kale oo ay ku xidhan yihiin habaarka “toddoba jeer” ee ku qoran Laawiyiintii lix iyo labaatanaad. Kitaabka Quduuska ah waxaa ku jira oo keliya laba meelood oo tixraaca dhulku ku raaxaysanayo sabtiyadiisa. Tan koowaad waxaa laga helaa Laawiyiintii lix iyo labaatanaad.

Oo haddii aydnaan waxyaalahan oo dhan iga dhegaysan, laakiinse aad igu socotaan si iga gees ah; markaas aniguna si iga gees ah ayaan idiinku socon doonaa anigoo cadho ku jira; oo aniga, aniga qudhaydu, toddoba jeer ayaan idinku edbin doonaa dembiyadiinna aawadood. Oo waxaad cuni doontaan hilibka wiilashiinna, hilibka gabdhihiinnana waad cuni doontaan. Oo waxaan dumin doonaa meelihiinna sarsare, sanamyadiinnana waan gooyin doonaa, oo meydadkiinnana waxaan ku dul tuuri doonaa meydadka sanamyadiinna, naftayduna way idin

karaahiyaan doontaa. Oo magaalooyinkiinna waxaan ka dhigi doonaa cidlo, meelihiinna quduuska ahna waxaan u bixin doonaa baabba', oo urta allabaryadiinna udgoonna ma urin doono. Oo dalka waxaan ka dhigi doonaa baabba'; cadaawayaashiinna halkaas degganna way la yaabi doonaan. Oo waxaan idinku kala firdhin doonaa quruumaha dhexdooda, oo seef baan idinka daba bixin doonaa; dalkiinnuna wuxuu ahaan doonaa baabba', magaalooyinkiinnuna cidlo. Markaasaa dalku ku raaxaysan doonaa sabtiyadiisa intuu baabba' ahaan jiifo, idinkuna aad ku maqan tihiin dalkii cadaawayaashiinna; xataa markaas dalku wuu nasan doonaa, sabtiyadiisana wuu ku raaxaysan doonaa. Intuu baabba' ahaan jiifo oo dhan wuu nasan doonaa; maxaa yeelay, kuma uu nasan sabtiyadiinnii markii aad degganaaydeen. Laawiyyintii 26:27–35.

Ciqaabta “toddobada goor,” oo afar jeer lagu xusay cutubka lix iyo labaatanaad, waxay tilmaamaysaa in marka dadka Ilaah la kala firdhiyo, markaas dalku “ku raaxaysan doono sabtiyadiisa.” Daanyeel iyo saddexdii geesi waxa lagu kala firdhiyey dalka cadowga iyadoo la fulinayo habaarkii Muuse, kala firdhintaas toddobaatanka sannadoodna waxay ahayd cashar shay-ahaan astaan u ah kala firdhinta laba kun iyo shan boqol iyo labaatanka sannadood. Waxay ahayd cashar nebinimo oo shay-ahaan ah, oo la mid ah saddexdii sano iyo badhkii abaarta ee Eliyaah intii lagu jiray cadaadintii Yesebeel. Saddexdaas sano iyo badhka ahu waxay matalayeen saddex sano iyo badh nebinimo, kuwaas oo u dhigma kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood oo xukunkii baabbanimada ka socday sannadkii 538 ilaa 1798. Toddobaatanka sannadood wuxuu ahaa astaan u ah “toddobada goor,” sida saddexda sano iyo badhku ay astaan ugu ahaayeen cidlada kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood. Toddobaatanka sannadood ee maxaabiistii Daanyeel, oo Yeremyaah tilmaamay, waxay metelayeen “afar boqol iyo sagaashan” sannadood.

Oo Rabbiga Ilaaha ah ee awowayaashood ayaa ergaydiisii ugu soo diray, isagoo aroor hore kacaya oo diraya, maxaa yeelay dadkiisa iyo hoygiisaba wuu u naxariistay. Laakiinse iyagu way ku jeesjeeseen ergadii Ilaah, ereyadiisiina way quudhsadeen, nebiyadiisiina way ku xadgudbeen, ilaa cadhadii Rabbigu ku kacday dadkiisii, si aan dawo dambe u hadhin. Sidaas daraaddeedna wuxuu ku soo kiciyey boqorkii reer Kaldayiin, kaasoo dhallinyaradoodii seef ku laayay gurigii meeshooda quduuska ahayd, mana uusan u naxariisan nin dhallinyaro ah ama gabadh, nin da' ah ama kii da' du qalloocisay; kulligoodna gacantiisuu geliyey. Oo weelashii guriga Ilaah oo dhan, kuwa waaweyn iyo kuwa yaryarba, iyo khasnadihii guriga Rabbiga, iyo khasnadihii boqorka iyo amiirradiisii; kuwaas oo dhanna wuxuu geeyey Baabuloon. Oo gurigii Ilaahna dab bay ku gubeen, derbigii Yerusaaalema way dumiyeen, daarihii oo dhanna dab bay ku gubeen, weelashii qaaliga ahaana way wada baabbi'iyeen. Kuwii seefta ka baxsadayna wuxuu maxaabiis ahaan ugu kaxeeyey Baabuloon; halkaasna addoommo bay ugu ahaayeen isaga iyo wiilashiisii ilaa boqortooyadii Faaris talada la wareegtay; si uu u rumoobo eraygii Rabbiga ee afkii Yeremyaah ku yimid, ilaa dalku ku raaxaystay sabtiyadiisii; waayo intii uu cidla ahaa oo dhan sabti buu dhawrayay, si toddobaatan sannadood u buuxsamaan. Haddaba sannaddii kowaad ee Kuros oo ahaa boqorkii Faaris, si eraygii Rabbiga ee afkii Yeremyaah lagaga hadlay u rumoobo, Rabbigu wuxuu kiciyey ruuxii Kuros oo ahaa boqorkii Faaris, markaasuu boqortooyadiisii oo dhan kaga dhex naadiyey amar, qoraalna ku dhigay, isagoo leh, Boqor Kuros oo Faaris ahu wuxuu leeyahay, Boqortooyooyinka dhulka oo dhan Rabbiga Ilaaha samadu waa i siiyey; oo isaguna wuxuu igu amray inaan guri uga dhiso Yerusaaalem oo

dalka Yahuudah ku taal. Haddaba kuma jiraa idinka oo dhan kan ka mid ah dadkiisa? Rabbiga Ilaahii ha la jiro isaga, oo ha u kaco. 2 Taariikhii 36:15–23.

Labada keliya ee tixraac ee Kitaabka Quduuska ah ee ku saabsan in dalku ku raaxaysto sabbtiyadiisa waxay la xiriiraan kala firdhinta dadka Ilaah iyo toddobaatankii sannadood ee maxaabiisnimada, kuwaas oo matalayay wakhti u oggolaanaya dalka inuu ku raaxaysto sabbtiyadiisa. Taasu waxay la'ekayd tirada sabbtiyada ay Yuhuuddu dalka u diideen inuu ku helo nasasho. In dalku nasto toddobaatan sannadood waxay matalaysay wadarta sannadihii lagu dhammaystiray fallaagadii ka gees ahayd amarkii ahaa in dalka loo daayo nasasho. Xisaab fudud ayaa muujinaysa in “afar boqol iyo sagaashan” sannadood oo fallaago ah ay ka dhigan yihiin wadar ahaan toddobaatan sannadood oo aanu dalku nasan.

Afar boqol iyo sagaashan sannadood ayaa laga gooyay laba kun iyo saddex boqol oo sannadood, iyagoo ah wakhti tijaabo ahaan loo siiyey Yuhuudda; “afar boqol iyo sagaashan”kaas sannadoodna wuxuu xidhiidh toos ah la leeyahay kala firdhinta “toddobada jeer” ee Laawiyyintii 26.

Aragtida “chazon” ee ku saabsan tuntidda iyo aragtida “mareh” ee ku saabsan muuqashada dhammaadka laba kun iyo saddex boqol oo sannadood way kala duwan yihiin, hase ahaatee waxay leeyihiin xiriir toos ah. Sida Daanyeel oo kale, dadka Ilaah waa inay si qumman u kala saaraan labada aragti, iyagoo isla mar ahaantaana garanaya xiriirka ay isu leeyihiin. Toddobaatankii sannadood ee maxaabiisnimada, kuwaas oo horseeday saddexdii amar ee Yuhuudda loogu oggolaaday inay ku noqdaan oo ay Yerusaaalem dib u dhisaan, waxay mataleen “afar boqol iyo sagaashan” sannadood oo fallaagayn ah oo ay Yuhuuddu kaga horyimaadeen axdiga ahaa in dalka loo daayo nasasho.

Markii amarkii saddexaad aqoonsaday fursaddooda ay ku soo noqon lahaayeen oo ay dib ugu dhisi lahaayeen, waxaa la siiyey “afar boqol iyo sagaashan” sannadood oo waqti tijaabo ah, maadaama lagu imtixaamay isla muddadii ay caasinimadoodu keentay baabbi’inta Yerusaaalem iyo kala fridhsanaantoodii. Dhammaadka “afar boqol iyo sagaashan sannadood” ee labaad, caasinimadoodu mar kale waxay keeni lahayd baabbi’inta Yerusaaalem iyo kala firdhintooda dhexda quruumaha.

Kala firdhinta maxaabiisnimadii toddobaatanka sannadood ahayd waxaa ka horreeyey “afar boqol iyo sagaashan” sano oo fallaagow ah, dabadeedna maxaabiisnimadaas toddobaatanka sannadood ahayd waxaa ku xigtay “afar boqol iyo sagaashan sano” oo kale oo fallaagow dheeraad ah.

Muddadii ugu horraysay ee “afar boqol iyo sagaashan” sannadood, taas oo keentay toddobaatankii sannadood ee dhulku nasanayey, waxay ku dhammaatay burburintii Yerusaaalem. Dhammaadkii “afar boqol iyo sagaashan” sannadood ee laga gooyey laba kun iyo saddex boqol oo sannadood, Yerusaaalem mar kale waa la burburiyey, waayo Ciise had iyo jeer dhammaadka wax wuxuu ku tusaaleeyaa bilowga wax.

Toddobaatankii toddobaatanka sannadood ee Israa’iilkii dhabta ahaa ku qaatay Baabuloontii dhabta ahayd waxay astaan u ahayd kala firdhinta “toddoba goor,” waxaana Sister White ay tilmaamaysaa in toddobaatanka sannadood ee maxaabiisnimada Israa’iilkii dhabta ahaa ku qaatay

Baabuloontii dhabta ahayd ay ahayd nooc ka tarjumaya kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood ee maxaabiisnimada Israa'iilka ruuxiga ah ku qaatay Baabuloonka ruuxiga ah.

“Kaniisadda Ilaah ee dhulka joogta waxay si dhab ah ugu jirtay maxaabiisnimo muddadan dheer ee cadaadiska aan kala go'a lahayn, sida ay carruurtii Israa'iil ugu haysteen maxaabiis ahaan Baabuloon intii lagu jiray muddadii masaafurinta.” Prophets and Kings, 714.

Kun iyo laba boqol iyo lixdan kii sannadood ee ka soo bilaabmay sannadkii 538 ilaa 1798 waxay ahaayeen astaan u ah “todobada goor.” Dhammaadkii toddobaatanka sannadood, Yuhuuddu way soo noqdeen si ay Yerusaaalem u soo celiyaan oo dib ugu dhisaan. Soo-noqoshadoodii intii lagu jiray saddexda amar waxay calaamadisay bilowga (457 BC) ee laba kun iyo saddex boqolkii sannadood ee aragtida “mareh” taas oo horseedayd muuqashadii Masiixa ee Quduuska ugu Quduusan 22kii Oktoobar, 1844. Saddexda amar waxay calaamadisay bilowga muddada nebinnimada, waxaana loo baahnaa dhammaan saddexda amar in muddada nebinnimadu ku bilaabato, in kasta oo ay bilaabeen soo-noqoshada iyo dib-u-dhiska amarkii ugu horreeyey ee Kuros.

“Cutubka toddobaad ee Cesraa ayaa laga helayaa amarka. Aayadaha 12-26. Qaabkiisii ugu dhammaystirnaa waxaa soo saaray Artaxshastaah, boqorkii Faaris, sannadkii 457 BC. Laakiin Cesraa 6:14 waxaa lagu sheegay in gurigii Rabbiga ee Yerusaaalem la dhisay ‘sidi amarka [‘digreeto,’ margin] Kuuros, iyo Daariyus, iyo Artaxshastaah oo ahaa boqorkii Faaris.’ Saddexdan boqor, iyagoo bilaabay, mar kale xaqiijiyey, oo dhammaystiray amarka, waxay gaadhsiiyeen kaamilnimadii nebiyadu u baahnaayeen si loo calaamadiyo bilowga 2300ka sannadood. Marka 457 BC, oo ah wakhtigii amarku dhammaystirmay, loo qaato taariikhda amarka, waxaa la arkay in qeexitaan kasta oo wax sii sheegidda ku saabsan toddobaatanka toddobaad la wada fuliyey.” Murankii Weynaa, 326.

Laga bilaabo 1798 ilaa 1844, saddexda malaa'igood ee Muujintii waxay soo galeen taariikhda waxsii-sheegidda, oo sida ay saddexdii amar u calaamadiyeen bilowgii waxsii-sheegidda laba kun iyo saddex boqol oo sannadood, ayay saddexdaas malaa'igoodna u calaamadiyeen gunaanadkii waxsii-sheegidda. Xilligii waxsii-sheegiddu wuxuu ku dhammaaday imaanshaha malaa'igta saddexaad, sida uu ugu bilaabmay imaanshaha amarkii saddexaad, waayo Ciise had iyo goor wuxuu dhammaadka shay kula aqoonsadaa bilowgiisa.

Yuhuuddu waxay bilaabeen inay soo noqdaan amarkii kowaad hoostiisa, taariikhdiisii amarka labaadna waxay ku dhammeeyeen macbudkii. Malaa'igtiisii saddexaad waxay timid Oktoobar 22, 1844, oo ka hor taariikhdaas Milleriintii waxay dhammeeyeen macbudkii ruuxiga ahaa ee ay uga soo baxeen Baabuloonkii ruuxiga ahaa si ay dib ugu dhisaan. Waxay ahayd in la dhammaystiro, waayo Oktoobar 22, 1844 rasuulkii axdiga wuxuu ahaa inuu si kedis ah u yimaado macbudkiisa. Macbudkaasu wuxuu ahaa dadka Milleriinta ah ee galay axdi Oktoobar 22, 1844, oo Bawlos tilmaamayo inay ahaayeen macbud.

Idinkuna sidoo kale, sida dhagaxyo nool, waxaa laydinku dhisay guri ruuxi ah, wadaadnimo quduus ah, si aad u bixisaan allabaryo ruuxi ah oo Ilaah ka aqbali karo xagga Ciise Masiix. 1 Butros 2:5.

Macbudkii Millerite-ka waxaa la dhisay intii u dhexeysay 1798 ilaa 1844, taas oo ah lix iyo afartan sannadood, ama si nebiyaysan saddex maalmood, waayo Masiixu wuxuu caddeeyey in ay qaadato saddex maalmood in macbud la kiciyo.

Kormariddii Yuhuuddu way soo dhowaatay, Ciise na wuxuu u kacay Yerusaaalem. Markaasuu macbudka ka dhex helay kuwii iibinayay dibiyo, ido, iyo qoolley, iyo kuwii lacagta sarrifayay oo fadhiya. Oo markuu xadhko yaryar karbaash ka sameeyey, ayuu dhammaantood macbudka ka eryay, idihii iyo dibiyadiiba; lacagtii kuwii sarrifayayna wuu daadshay, miisaskiina wuu rogay. Oo kuwii qoolleyda iibinayay wuxuu ku yidhi, Waxyaalahan halkan ka qaada; guriga Aabbahay ha ka dhigin guri baayacmushtar. Xertiisiina way xusuusteen in qoranayd, Qiiro gurigaaga aan kuu qabo ayaa i gubtay. Markaas Yuhuuddu way u jawaabeen oo waxay ku yidhaahdeen, Calaamad noocee ah baad na tustaa, maadaama aad waxyaalahan samaynayso? Ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, Macbudkan dumiya, oo saddex maalmood gudahood ayaan mar kale kicin doonaa. Sidaas daraaddeed Yuhuuddu waxay yidhaahdeen, Lix iyo afartan sannadood ayaa macbudkan la dhisayey, adiguna saddex maalmood gudahood ma kicinaysaa? Laakiin isagu wuxuu ka hadlayay macbudka jidhkiisa. Yooxanaa 2:13–21.

Walaashii Caddaan waxay tilmaamaysaa in markii Rasuulka axdigu si kedis ah ugu yimid macbudkiisa, sida lagu muujiyey kitaabka Malaakii, wax sii sheegiddaasi ay rumoowday markii Masiixu nadiifiyey macbudka, sida hadda lagu aqoonsaday tuduca ka yimid Yooxanaa.

“Nadiifintii uu macbudka ka nadiifiyey iibsadayaashii iyo iibiyayaashii dunida, Ciise wuxuu ku dhawaaqay hawshiisa ah inuu qalbiga ka nadiifiyo wasakheynta dembiga,—taas oo ka timaadda damacyada dunida, hawada nafsigaa ah, iyo caadooyinka xunxun ee nafta kharriba. ‘Bal eega, waxaan soo diri doonaa rasuulkayga, oo jidka ayuu hortayda ku sii diyaarin doonaa; oo Sayidka aad doondoonaaysaan wuxuu si kedis ah ugu iman doonaa macbudkiisa, kaasoo ah rasuulka axdiga aad ku faraxdaan; bal eega, wuu iman doonaa, ayaa Rabbiga ciidammadu leeyahay. Laakiinse bal yaa adkaysan kara maalinta imaatinkiisa? Oo bal yaa istaagi kara markuu muuqdo? Waayo, isagu wuxuu la mid yahay dabka dahablaha wax ku safeeyo iyo saabuunta dhaqaha dharka caddeeya. Oo wuxuu u fadhiisan doonaa sida mid dahabka safeeya oo daahiriya lacagta; oo wuxuu daahirin doonaa wiilasha Laawi, oo wuxuu u safeeyn doonaa sida dahab iyo lacag, si ay Rabbiga ugu bixiyaan qurbaan xaqnimo ku jira. Malaakii 3:1–3.’
The Desire of Ages, 161.”

Macbudkii ku xusan Yooxanaa cutubka labaad, waxaa la dhisay afartan iyo lix sannadood, oo Ciise wuxuu yidhi macbudkii la dumiyey saddex maalmood gudahood buu taagi doonaa. 1798 ilaa 1844 waa afartan iyo lix sannadood, waxayna tilmaamaysaa imaanshaha saddexda malaa’igood (maalmood) ee Muujintii afar iyo toban, kuwaas oo horay loogu sii asteeyey saddexdii amar ee bilaabay waxsii sheegidda laba kun iyo saddex boqol oo sannadood. Afartan iyo lixda sannadood waa muddadii uu Masiixu ku kiciyey macbudkii Millerite-ka, waayo intaas ka hor meesha quduuska ah ee ruuxiga ah iyo Israa’iilkii ruuxiga ahaa waxaa ku tuntay Baabuloonkii ruuxiga ahaa.

Markii Masiixu macbudka nadiifiyey xilligii Kormaridda bilowgii adeeggiisa, waxa uu fulinayey waxsii sheegiddii ku saabsaneyd Rasuulkii Axdiga oo si kedis ah ugu imanaya macbudkiisa sida

lagu muujiyey Malaakii. Oktoobar 22, 1844, Masiixu si kedis ah ayuu ugu yimid macbudkiisa, waxaana ku qaadatay lix iyo afartan sannadood inuu dhiso macbudkiisii la dumiyeey.

“Imaanshaha Masiixa oo ah wadaadkeenna sare uu ku yimaado meesha ugu quduusan, si loo nadiifiyo macbudka, sida lagu muujiyey Daniel 8:14; imaanshaha Wiilka Aadanaha uu ugu yimaado Kan Da’aha Hore, sida lagu soo bandhigay Daniel 7:13; iyo imaanshaha Rabbiga uu macbudkiisa ugu yimaado, sida uu Malakii hore ugu sii sheegay, dhammaantood waa sharraxaado dhacdo isku mid ah; tanna waxa kale oo lagu matalayaa imaanshaha arooska ee meherka, sida Masiixu ugu sharaxay masaalka tobanka bikradood ee ku qoran Matayos 25.”
The Great Controversy, 426.

Cadhoowgii kowaad waxay dhammaatay 1798, dhammaadka cadhoowgii ugu dambeeyeyna wuxuu ahaa 1844. Bilowgii muddada afartan iyo lixda sannadood ah, ee Masiixu ku kiciyey macbudkii Millerite, ayaa tusaale u ahaa dhammaadka; waayo bilowga iyo dhammaadkuba waxaa lagu calaamadeeyey gunaanadka cadhoowga Ilaah ee ku dhacay dadkiisa, maxaa yeelay Ciise had iyo jeer dhammaadka wax buu ku gartaa bilowgiisa.

Waxaan sii wadi doonaa daraasadeenna ku saabsan waxbariddii Jibriil u siiyey Daanyeel maqaalka xiga.

“Buugga Muujintii waa in dadka loo furaa. Kuwo badan ayaa la baray in uu yahay buug xidhan, hase yeeshee waxa uu u xidhan yahay oo keliya kuwa runta iyo iftiinka diida. Runta uu xambaarsan yahay waa in la naadiyaa, si dadka loo siiyo fursad ay ugu diyaar garoobaan dhacdooyinka sida ugu dhakhsaha badan u dhici doona. Fariinta Malaa’igta Saddexaad waa in loo soo bandhigaa sidii rajada keliya ee badbaadada dunida halaagsamaysa.

“Khataraha maalmaha ugu dambeeya ayaa ina saaran, oo shaqadeenna waa inaan dadka uga dignaa halista ay ku jiraan. Yaan laga tegin iyada oo aan la taaban muuqaaladaas culus ee wax sii sheegiddu daaha ka qaday inay dhowaan dhici doonaan. Annagu waxaannu nahay rasuulladii Ilaah, mana hayno waqti aan ku luminno. Kuwii doonaya inay la-shaqeeyayaal la noqdaan Rabbigeenna Ciise Masiix waxay muujin doonaan danayn qoto dheer oo ku saabsan runta laga helo buuggan. Qalin iyo codba waxay ku dadaali doonaan inay si cad u muujiyaan waxyaalaha yaabka leh ee Masiixu samada uga yimid inuu daaha ka qaado.” Signs of the Times, July 4, 1906.